

## ayın yorumu...



**Turizm sektörümüz, 1995 yılında göstermiş olduğu gelişme ile, konuyla ilgili herkesin, tabii ülkemizin yüzünü güldürmüştür. Kasım 1995 yılı sonu itibariyle gerçekleşen rakamlar, Türk turizminin 1990-91 yıllarında yaşanan "Körfez Krizi" ve akabindeki "Körfez Savaşı" öncesindeki günlerine dönmekte olduğunu göstermektedir**

**Dr. MEHMET  
ÖZDEMİR**

### **Turizmimizde, 1990 yılının Temmuz ayına dönünüz gibiyiz...**

Turizm sektörümüz, 1995 yılında göstermiş olduğu gelişme ile, konuyla ilgili herkesin, tabii ülkemizin yüzünü güldürmüştür. Kasım 1995 yılı sonu itibariyle gerçekleşen rakamlar, Türk turizminin 1990-91 yıllarında yaşanan "Körfez Krizi" ve akabindeki "Körfez Savaşı" öncesindeki günlerine dönmekte olduğunu göstermektedir.

Bilindiği üzere, 1990 yılı Ağustos ayı başında ortaya çıkan "Körfez Krizi", gelişmekte olan turizmimize çok ağır bir darbe vurmuştur. O günlerdeki benzetmemizle "turizmimiz adeta şiddetli bir trafik kazasına uğramıştı". "Körfez Savaşı"ndan sonra ortalık durulur gibi olurken de bir başka bela ortaya çıktı. Hızlanan terör olayları, Türk turizmine çok zor günler yaşattı. Özellikle 1993 yılındaki bombalama olayları ile terörizmin Türk turizmi üzerindeki etkisinin hat safhaya ulaştığı hatırlardadır. Daha sonra 1994 yılından itibaren başlayan lobilicilik ve diğer tanıtma faaliyetleri ile birlikte, Türk turizm sektörü yeniden canlanmaya başlamıştır.

### **Körfez krizinden, terörizme...**

Terörle ilgili alınan önlemler çerçevesinde değerlendirilebilecek; son iki yılda yaşanan olumlu gelişmeleri, ilgili istatistikî verilerin incelenmesi ile daha berrak olarak görmek mümkündür. Şöyleki, 1991 yılında Türkiye'ye 5.5 milyon turist gelmiş iken 1992'de bu rakam 6.5 milyona çıkmış ancak 1993 yılında 5.3 milyona düşmüştür.

Değindiğimiz 1993 yılının, yukarıda da vurguladığımız gibi; terörizmin özellikle komşumuz bazı ülkelerden de yoğun olarak kaynaklanan etkisi unutulmamalıdır. Bizim de bu yıllarda Anadolu'da yazdığımız ve durumun vehametine dikkati çeken yazılarımız sanırım hatırlardadır.

Türkiye'ye 1994 yılında ise 6.3 milyon turist gelmiş, bu yükseliş trendi 1995 yılında da sürmüştür, Kasım ayı sonu itibariyle 7.2 milyon turiste ulaşmıştır. Öte yandan 1994 ve 1995 yıllarında, OECD ülkelerinden gelen turist sayısında da belirgin artışlar söz konusu olmuştur. Örneğin 1995 yılının ilk 11 ayında ülkemize gelen turistlerin 4.5 milyonunu OECD ülkeleri vatandaşlarıdır.

### **Yeniden başlıyor gibiyiz!**

Turizmimizin altın devri olarak kabul ettiğimiz 1985-1990 yılları hatırladığımız takdirde; 1990 yılından sonra içinde girdiğimiz "turizmimizin duraklama devri"nin artık sona erdiğini özellikle 1995 verileriyle gözleyebiliyoruz. Turizm gelirlerimiz tekrar bir göz attığımızda; 1991 yılında 2.6 milyar dolar bu yoldan elde edilmiş iken, 1992'de 3.6 milyara çıkmıştır. Her ne kadar 1993'te 3.9 milyar dolara ulaşılsa da, gelecek turist sayısı itibariyle bu rakamın düşük kaldığı anlaşılmaktadır. Çünkü daha önce yazdığımız yazılarda da belirttiğimiz gibi, 1993 yılında OECD ülkelerinden gelen turistlerde bir azalma söz konusuydu. Ancak, 1994 yılındaki turizm gelirleri incelendiğinde, Türk turizmindeki olumlu gelişmelerin işaretleri görülmektedir. Bu yıllarda elde edilen 4.3 milyar dolarlık turizm geliri ile Türkiye, ilk kez dört milyar sınırını aşmıştır. İçinde yaşadığımız 1995 yılında ise, bu sevindirici ve umutlarımızın yeniden belirmesine sebep olan gelişme devam etmiştir. Veriler, 1995 yılında turizmde Türkiye'nin yıl sonuna kadar 5.5 milyar dolar dolayında döviz kazanacağını göstermektedir.



### **Verimli çalışma, imkânlarımızdan en üst düzeyde yararlanma..**

Turizm Bakanlığı'ndan yapılan açıklamalara göre, 1996 yılında Türkiye'ye 9.5 milyon turist gelecek ve bunlar 6.5 milyar dolarlık harcama yapacaklardır. Turizmde son iki yılda yaşanan olumlu gelişmelerin istikrar kazanabilmesi ve turizmimizde tekrar bir altın çağına başlayabilmesi için elbette ki birtakım tedbirlerin alınması gerekir. Zannedirim 1996 hedeflerinin gerçekleştirilmesi fazla zor olmayacaktır. Ancak elbette ki Türkiye'nin nihai hedefi bu rakamların çok üzerindedir.

Turizmin çeşitlendirilmesi ve turizm faaliyetlerinin bütün yıla ve ülkeye yayılmasının sağlanması önemlidir. Ancak bundan da önemlisi, mevcut imkanlarımızdan en üst düzeyde, marjinal olarak yararlanmaktır. Tesislerimizin doluluk oranlarının mümkün olduğunca tam kapasiteyle bütün yıla dağılmasının önemi son derece hayattır. Bu durum getireceği rantın yanı sıra, en büyük sıkıntılarımızdan olan personel sorununun da çözülmesini sağlayacaktır. Bunun için de ezeli derdimiz **pazarlama** konusuna çok ciddi olarak eğilmek zorundayız.

Pazarlama konusunda zaman zaman özel sektörümüzün şevke geldini biliyoruz. Yalnız bu şevk kuru bir heves olarak kalmamalıdır. Bu yolda, hiç olmazsa başlatılacak çalışmalar belirli bir ivme kazanıncaya kadar, öncülük ve koordinasyon görevi, kamımızca yine kamuya düşmektedir.

"Deniz-kum-güneş" turizmimizde en büyük ensturumanımızdır. Turizmimizin temel direğini bu üçlü teşkil etmektedir. Bu üçlü Türkiye turizminin en belirgin artışı, bize turist gönderen ülkelerin ise manidar eksisidir. Artılarımızdan en iyi şekilde istifade etmek, akılcılık gereğidir. Turizmimizin çeşitlendirilmesi için yayla, dağ, mağara, nehir, eğlence turizmi türlerinin geliştirilmesinin hiçbir mahsuru yoktur! Ancak talî turizm çeşitleri içerisinde en fazla önem verilmesi gereken termal turizmdir. Avrupa'nın tükenen termal kaynaklarının yanında, bizim henüz hakir sayılabilecek termal zenginliklerimiz, ileride Türkiye için büyük bir potansiyel olacaktır.

Ayrıca üçüncü yaş turizmi, hâlâ rezerv olarak tuttuğumuz ve kafamızda hayalini kurarken muhteşem" olarak nitelendirdiğimiz, yine önemli bir potansiyelimizdir.

### **Gümrük Birliği turizmimizi tahminimizin üstünde olumlu etkileyecek**

Dünya Turizm Örgütü'nün yapmış olduğu bir araştırmada, Türkiye'nin 2005 yılında 25 milyon turist çekeceği ortaya çıkarılmıştır. Biz bu rakamın hayâl değil, eksik dahi olduğu düşüncesindeyiz. Elbette ki ulaşılabilmesi, her şeyden önce Türkiye'nin genel durumuyla ilgilidir!

Varsaydığımız olumlu gelişmelerin devamı ve alınacak önlemlerin isabeti ve mutlaka dikkatli takibi, kaldığımız yerden tekrar altın yıllara kavuşmamızı sağlayabilir. Bütün bunların yanı sıra, turizm sektörünün hükümetlerce de önemine paralel bir şekilde desteklenmesi gerekir. Bu arada Gümrük Birliği'ne girmemizle birlikte, yabancı sermaye gelişinde de önemli bir artış olacaktır. Bunun yalnızca ekonomik değil, çok önemli sosyal ve psikolojik etkilerini de yakında göreceğiz

Gümrük Birliği'nin turizmimizi nasıl etkileyeceğini ise, önümüzdeki sayımızda anlatmaya çalışacağız.

Ankara, Aralık 1995

**Turizmin çeşitlendirilmesi ve turizm faaliyetlerinin bütün yıla ve ülkeye yayılmasının sağlanması önemlidir. Ancak bundan da önemlisi, mevcut imkanlarımızdan en üst düzeyde, marjinal olarak yararlanmaktır. Tesislerimizin doluluk oranlarının mümkün olduğunca tam kapasiteyle bütün yıla dağılmasının önemi son derece hayattır.**